

Warszawa, 16 marca 2010 r.

Mieczysław Augustyn

Senator Rzeczypospolitej Polskiej

Wiceprzewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Szanowny Panie Senatorze,

w imieniu Forum Darczyńców dziękujemy za podjęcie przez Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi inicjatywy zmierzającej do zmiany przepisów w zakresie zniesienia nierówności w traktowaniu stypendiów oraz ograniczeń w stosowaniu stypendiów mający na celu wspieranie rozwoju edukacji i nauki w Polsce. Po przeanalizowaniu obecnych warunków, którym podlegają programy stypendialne organizacji pozarządowych Forum Darczyńców proponuje poniższe zmiany.

1. Zwiększenia kwoty stypendium wolnej od podatku

Aktualny stan: Zgodnie z zapisem Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają stypendia, które są przychodami z tzw. innych źródeł. Wolne od podatku dochodowego są stypendia dla uczniów i studentów, udzielane przez organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego, oraz stypendia dla uczniów i studentów przyznane przez organizacje pozarządowe do wysokości nieprzekraczającej miesięcznie kwoty 380 zł. Zwolnienie to ma zastosowanie, o ile stypendysta nie uzyskuje równocześnie innych dochodów podlegających opodatkowaniu, oprócz renty rodzinnej oraz dochodów opodatkowanych zryczałtowanym podatkiem dochodowym.

Proponowana zmiana: Podniesienie pułapu kwoty stypendium dla uczniów i studentów, które zgodnie z przepisem art. 21 ust. 1 pkt 40b znowelizowanej ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, jest wolne od podatku dochodowego (Dz. U. z 2000r. Nr 14, poz.176 z późn. zm.). Wysokość kwoty stypendium wolnej od podatku dochodowego powinna być rewaloryzowana o stopień inflacji za ubiegły rok lub ustalana proporcjonalnie do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę na dany rok.

Uzasadnienie: Kwota 380 zł. jest zbyt niska, żeby mogła znacząco przyczynić się do zaspokojenia potrzeb ucznia czy studenta, który stypendium otrzymuje. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie, wysokość pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki wynosi miesięcznie 30% podstawy, o której mowa w art. 78 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Podstawą tą jest kwota 1.647 zł., wychowanek otrzymuje więc pomoc w wysokości 494,10 zł. Kwota 494,10 zł. została wskazana przez ustawodawcę jako kwota znacząca przy kontynuowaniu nauki, co również przemawia na rzecz opinii, że kwota 380 zł. nie jest wystarczająca. Obecnie coraz więcej organizacji wypłaca stypendia powyżej 380 zł. miesięcznie, co zmusza stypendystów do odprowadzania podatków. Kwota 380 zł. została ustalona w 2000 r., gdy wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę wynosiła 700 zł. brutto, czyli stanowiła 54% tzw. płacy minimalnej. Od 1 stycznia 2010 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 1317 zł. brutto. Analogicznie kwota stypendium wolna od podatku dochodowego powinna w 2010 r. wynosić 711 zł. Przy ustalaniu wyżej wspomnianej kwoty pomocy na kontynuowanie nauki następuje rewaloryzacja względem podstawy, która również jest rewaloryzowana względem wzrostu kosztów życia. Z tych samych powodów kwota stypendium wolna od podatku również powinna być rewaloryzowana.

Członkami Forum Darczyńców są:

Fundacja Bankowa
im. Leopolda Kronenberga

Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej

Fundacja dla Polski

Fundacja Orange

Fundacja Współpracy
Polsko-Niemieckiej

Fundacja Ernst & Young

Fundacja Wspomagania Wsi

Fundacja Banku Zachodniego WBK

Fundacja im. Jana Kantego Steczkowskiego

Stowarzyszenie Fundusz Lokalny
Masywu Śnieżnika

Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny

Fundacja Przyjaciółka

Fundacja BGŻ

Trust for Civil Society in Central
and Eastern Europe

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Fundacja J&S Pro Bono Poloniae

2. Wprowadzenie zwolnienia z podatku dochodowego stypendiów organizacji pozarządowych, których zasady przyznawania zostały podane do publicznej wiadomości

Aktualny stan: Wolne od podatku dochodowego są stypendia dla uczniów i studentów, udzielane przez organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego, oraz stypendia dla uczniów i studentów przyznane przez organizacje pozarządowe do wysokości nieprzekraczającej miesięcznie kwoty 380 zł. Stypendia naukowe i za wyniki w nauce powyżej 380 zł. miesięcznie, zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt. 39 i 40 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych są zwolnione z podatku dochodowego, tylko jeśli zasady ich przyznawania zostały zatwierdzone przez Ministra Edukacji Narodowej lub Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Proponowana zmiana: Wprowadzenie zwolnienia z podatku dochodowego stypendiów organizacji pozarządowych, których zasady przyznawania zostały podane do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi przez zainteresowane podmioty, w tym poprzez zamieszczenie na stronie internetowej organizacji.

Uzasadnienie: Zastąpienie procesu zatwierdzenia zasad przyznawania stypendiów przez ministrów wymogiem podawania tych zasad do publicznej wiadomości przyczyni się do zwiększenia jawności procedur stosowanych przez organizacje pozarządowe przyznające stypendia. Zatwierdzanie przez ministrów zasad przyznawania poszczególnych stypendiów jest nadregulacją. Obecnie działalność każdej organizacji pozarządowej, opisana w statucie jest zatwierdzana przy rejestracji organizacji. Dodatkowo nad każdą organizacją pozarządową nadzór wykonuje organ samorządu terytorialnego lub administracji rządowej, który może też w dowolnym momencie przeprowadzić badanie działalności organizacji. Organizacje podlegają też nadzorowi sądowemu i kontroli Najwyższej Izby Kontroli. Równocześnie organizacje podlegają nadzorowi fiskalnemu, a sam beneficjent jest kontrolowany przez organy kontroli skarbowej. Wprowadzenie wymogu publicznego informowania o zasadach przyznawania stypendiów przez organizacje pozarządowe, szczególnie poprzez umieszczanie na stronie internetowej organizacji takich informacji jak określenie rodzaju stypendium, sposobu i terminu ubiegania się o stypendium oraz sposobu wyłaniania stypendystów będzie realizacją idei jawności i przejrzystości działań organizacji pozarządowych. Przepływ takich informacji w ramach społeczeństwa jest podstawą w rozwijaniu społeczeństwa obywatelskiego, w którym obywatele podejmują świadome decyzje. Rzetelne wywiązywanie się ze swojej działalności statutowej wymuszają więc na organizacjach zarówno państwowe organy kontroli, jak i kontrola społeczna.

3. Zrównanie podmiotów przyznających stypendia młodzieży szkolnej i studentom

Aktualny stan: Obecnie stypendia przyznawane i wypłacane przez organizację pozarządową wliczane są do dochodu stypendysty uprawniającego do ubiegania się o stypendium socjalne, stypendium na wyżywienie i stypendium mieszkaniowe, podczas gdy stypendia przyznawane na podstawie działania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne” oraz pomoc materialna dla studentów i doktorantów przyznawana przez jednostki samorządu terytorialnego wliczane nie są (art. 179 ust. 5 Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, Dz. U. 2005 nr 164 poz. 1365). Cele rządowych i samorządowych programów stypendialnych są zbieżne z celami programów stypendialnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe, a odmienne ich traktowanie nie ma żadnego uzasadnienia i jest dyskryminujące dla stypendystów organizacji pozarządowych.

Członkami Forum Darczyńców są:

Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga	Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	Stowarzyszenie Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika	Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe
Fundacja im. Stefana Batorego	Fundacja Ernst & Young	Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży	Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce
Fundacja na rzecz Nauki Polskiej	Fundacja Wspomagania Wsi	Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny	Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności
Fundacja dla Polski	Fundacja Banku Zachodniego WBK	Fundacja Przyjaciółka	Fundacja J&S Pro Bono Poloniae
Fundacja Orange	Fundacja im. Jana Kantego Steczkowskiego	Fundacja BGŻ	

Proponowana zmiana: Zrównanie podmiotów udzielających stypendia poprzez zastosowanie zapisu mówiącego o niewliczaniu stypendiów przyznawanych przez organizacje pozarządowe do dochodu stypendysty, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku pomocy materialnej udzielanej przez samorządy oraz stypendiów udzielanych na podstawie działania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne”. Mając na uwadze równe traktowanie organizacji pozarządowych, projektowane rozwiązanie powinno dotyczyć wszystkich organizacji działających w sferze pożytku publicznego (zgodnie z art. 4 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Przepisem tym powinny więc zostać objęte stypendia przyznawane przez wszystkie organizacje pozarządowe, realizujące cele pożytku publicznego, a nie tylko te, które posiadają status OPP. W art. 173a znowelizowanej Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym określa się warunki, jakie organ jednostki samorządu terytorialnego musi wypełnić przy przyznawaniu pomocy materialnej: organ stanowiący określa rodzaj pomocy materialnej, sposób i terminy ubiegania się o pomoc materialną, sposób wyłaniania studentów, którym będzie przyznana pomoc materialna oraz maksymalną wysokość pomocy materialnej, o którą może ubiegać się student. Analogicznie proponowany przepis dot. organizacji pozarządowych wymagałby określania przez organizacje rodzaju udzielanych stypendiów, sposobu i terminu ubiegania się o stypendium oraz sposobu wyłaniania stypendystów, jak i maksymalnej wysokości stypendium, o które można się ubiegać. Zasady przyznawania stypendiów musiałyby być zatwierdzane przez organy statutowe i podawane do publicznej wiadomości.

Uzasadnienie: W obecnej sytuacji prawnej kwota stypendium otrzymywanego od organizacji pozarządowej jest wliczana do dochodu i w efekcie w kolejnym okresie stypendysta może np. zostać pozbawiony pomocy socjalnej gwarantowanej przez państwo. Równocześnie następuje tu naruszenie zasady równości wobec prawa podmiotów udzielających stypendia.

4. Wprowadzenie możliwości włączania dodatkowych kryteriów stypendiów naukowych

Aktualny stan: Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt. 39 i 40 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych zwolnione z podatku dochodowego są tylko stypendia naukowe i za wyniki w nauce, czyli takie, które posługują się jedynie kryterium dotychczasowego dorobku naukowego lub uzyskanej średniej ocen, a dodanie wszelkich innych kryteriów, np. aktywność społeczna, jest równoznaczne z utratą statusu stypendium naukowego.

Proponowana zmiana: Wprowadzenie możliwości dodawania w zasadach stypendiów naukowych kryteriów dodatkowych, pomocniczych do kryteriów czysto naukowych, które mają znaczenie przy ocenie kandydata do stypendium jako osoby, która z jednej strony na stypendium zasługuje, a z drugiej wykazuje potencjał dobrego wykorzystywania poczynionej inwestycji, jaką jest stypendium naukowe.

Uzasadnienie: Proponowana zmiana nie ma na celu zmiany charakteru stypendium naukowego, ale kierując się założeniami wyrównywania szans edukacyjnych i co za tym idzie rozwijania społeczeństwa obywatelskiego, proponujemy dopuszczenie możliwości włączania przez podmioty udzielające stypendiów, dodatkowych elementów, które stanowiłyby mniejszość w stosunku do kryteriów naukowych. Dodatkowe kryteria pozwolą na rzetelniejszą ocenę kandydata do stypendium naukowego. Wyniki dotychczasowej działalności naukowej, jak i średnia ocen nie dają pełnego obrazu ucznia czy studenta jako osoby, która np. poprzez swoją działalność społeczną mogłaby przyczynić się do pomnażania korzyści uzyskanych

Członkami Forum Darczyńców są:

Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga	Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	Stowarzyszenie Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika	Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe
Fundacja im. Stefana Batorego	Fundacja Ernst & Young	Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży	Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce
Fundacja na rzecz Nauki Polskiej	Fundacja Wspomagania Wsi	Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny	Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności
Fundacja dla Polski	Fundacja Banku Zachodniego WBK	Fundacja Przyjaciółka	Fundacja J&S Pro Bono Poloniae
Fundacja Orange	Fundacja im. Jana Kantego Steczkowskiego	Fundacja BGŻ	

dzięki przyznanemu stypendium. Kryteria wzbogacone o przesłanki społecznej aktywności przyczynią się do promowania zaangażowania społecznego wśród beneficjentów programów stypendialnych oraz kreowania postaw obywatelskich. Równocześnie powinno zostać dopuszczone dodatkowe kryterium, uwzględniające założenia wyrównywania szans edukacyjnych zdefiniowane m.in. w PO Kapitał Ludzki jako udzielanie wsparcia osobom napotykaającym na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym utrudniające lub uniemożliwiające dostęp do usług edukacyjnych. Takim dodatkowym kryterium byłoby np. miejsce zamieszkania, które wiąże się z dostępem do ośrodków naukowych. Programy stypendialne uwzględniające warunek wyrównywania szans przyczyniłoby się do zwiększenia dostępu do edukacji w Polsce.

Mając nadzieję, że Pan Senator oraz Członkowie Zespołu Parlamentarnego ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi podzielą nasze stanowisko, łączymy wyrazy szacunku,

Joanna Luberadзка-Gruca
Członek Zarządu
Forum Darczyńców w Polsce

Do wiadomości:

Bogdan Borusewicz, Marszałek Senatu RP, Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Jolanta Fedak, Minister Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Hall, Minister Edukacji Narodowej

Barbara Kudrycka, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Jacek Rostowski, Minister Finansów

Tadeusz Tomaszewski, Przewodniczący Sejmowej Podkomisji ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Jan Jakub Wygnański, Przewodniczący Rady Działalności Pożytku Publicznego

Członkami Forum Darczyńców są:

Fundacja Bankowa
im. Leopolda Kronenberga

Fundacja im. Stefana Batorego

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej

Fundacja dla Polski

Fundacja Orange

Fundacja Współpracy
Polsko-Niemieckiej

Fundacja Ernst & Young

Fundacja Wspomagania Wsi

Fundacja Banku Zachodniego WBK

Fundacja im. Jana Kantego Steczkowskiego

Stowarzyszenie Fundusz Lokalny
Masywu Śnieżnika

Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny

Fundacja Przyjaciółka

Fundacja BGŻ

Trust for Civil Society in Central
and Eastern Europe

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Fundacja J&S Pro Bono Poloniae